

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τὸ ὑπ' ἀρ. 21¹ κατάλοιπον τοῦ λάμπρου ἀποτελεῖται ἐκ 1) τεσσάρων διπλῶν φύλλων χάρτου λευκοῦ, ἐφ' οὗ ἔχουσι γραφῆ ποιήματα τοῦ Ξανθοπούλου. Εἰς τὸ μέσον ἐκάστου φύλλου ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή «Ποίημα Στεφάνου Ξανθοπούλου» ἢ «Ποίημα Κου Στεφάνου Ξανθοπούλου»¹

2) ἐνὸς διπλοῦ φύλλου χάρτου κυανοῦ, ἐφ' οὗ ὑπὸ τῆς αὐτῆς πιθανώτατα χεῖρὸς ἔχουσι γραφῆ ποιήματα τοῦ Ξανθοπούλου. Εἰς τὸ μέσον καὶ τοῦ φύλλου τούτου ἀναγινώσκωμεν «Ποίημα Κου Στεφάνου Ξανθοπούλου».

3) ἐνὸς τετραδίου σχήματος μικροῦ φέροντος ἐπιγραφὴν «Ποιήματα ἐροτηκά» καὶ περιέχοντος ποιήματά τινα τοῦ Ξανθοπούλου. Τὸ τελευταῖον τῶν ποιημάτων τούτων τὸ φέρον ἐπιγραφὴν «Πηλείματα θλιβερά» περιέχεται εἰς τὸ τρίτον φύλλον τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων τεσσάρων λευκῶν φύλλων. Τὸ τετράδιον τοῦτο ἔχει γραφῆ ὑπὸ ἄλλης χεῖρὸς μεταγενεστέρως ὀλίγον τῆς γραφῆς τὰ ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 2 φύλλα.

4) ἐνὸς τετραδίου σχήματος μεγαλειτέρου τοῦ προηγουμένου, φέροντος ἐπιγραφὴν «Στεφάνου Ξανθοπούλου Ζακυνθίου ποιήματα» καὶ περιέχοντος πάντα τὰ ποιήματα τὰ περιεχόμενα εἰς τὰ τέσσαρα πρῶτα λευκὰ φύλλα. Τὸ τετράδιον τοῦτο ἔχει γραφῆ ὑπὸ ἄλλης χεῖρὸς μεταγενεστέρως ὀλίγον τῆς γραφῆς τὸ ἀνωτέρω μικροῦ σχήματος τετράδιον. Τὸ τετράδιον τοῦτο ἔχει σελίδας γεγραμμένας καὶ ἡριθμημένας 37, ἐνῶ τὸ προηγούμενον μικροῦ σχήματος τετράδιον ἔχει σε-

1. Εἰς τὸ δεύτερον φύλλον ἔχει γραφῆ «Πήοιμα», εἰς τὸ τρίτον «ποιμά» καὶ εἰς τὸ τέταρτον «Ποίμο».

λίδας γεγραμμένας καὶ μὴ ἠριθμημένας 24. Τὸ πρῶτον περιέχει ἐν ὄλῳ 12 ποιήματα τοῦ Ξενοπούλου, τὸ δὲ δεύτερον ἱ, ὧν τὸ τελευταῖον περιέχεται καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τετραδίῳ. Κατὰ ταῦτα «τὸ ποίημα τοῦ χωρισμοῦ» τοῦ Ξενοπούλου περιέχεται ἐκτὸς τῶν λευκῶν φύλλων καὶ εἰς τὸ μικροῦ καὶ εἰς τὸ μεγάλου σχήματος τετράδιον. Ἡ σύγκρισις λοιπὸν τοῦ κειμένου τῶν τριῶν τούτων ἀντιγράφων θέλει ὀδηγήσει ἡμᾶς εἰς εὐρεσιν τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς ἀλλήλα. Παραθέτομεν κατωτέρω τὰ δύο πρῶτα τετράστιχα ἀντιγραφέντα πρῶτον ἐκ τῶν λευκῶν φύλλων, δεύτερον ἐκ τοῦ τετραδίου μικροῦ σχήματος καὶ τρίτον ἐκ τοῦ τετραδίου μεγάλου σχήματος.

1	2	3
Χορησμοὶ θανάτου	Πηρίματα θλιβερά	ἽΟ ἀποχωρισμὸς
1	1	1
Ἐσημοσε ἡ φαρμακερὴ οὐρα τοῦ χορησμοῦ μας εἰστερηνοῦ παραπονου πηκροῦ χρετησμοῦ μας	Ἐσήμοσε εἰφαρμακερὴ ὄρα τοῦ χορισμοῦ μας εἰστρινουθ παραπόνου πηκροῦ χρετησμοῦ μας	Ἐσήμοσ' ἡ φαρμακερὴ ὄρα τοῦ χωρισμοῦ μας τὸ ὕστερο παράπονο τ' ἀποχαιρετισμοῦ μας
2	2	
Εἰ δινορηνα εσοθηνε τῆς ἀχαροῖ ζωείσμου που ἀπο το στομα μελετε να χορησθη εἰ ψηχή μου	Ἰδηορία ἐσόθικε τῆς ἀθλιας ζωήσμου πού ἀπὸ τὸ σόμα Μέλετε νά χωρισθῆ εἰ ψηχή μου	γ Καὶ ἡ κλωστή ἐκόπηκε τῆς ἀχαρις ζωῆς μου πού μελλει ν' ἀποχωρισθῆ τὸ σῶμα ἡ ψυχή μου

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν τριῶν κειμένων γίνεται δῆλον ὅτι διαφοραὶ τινες ὑπάρχουσι μεταξύ τῶν τριῶν τούτων κειμένων καὶ ὅτι ἡ διαφορὰ μεταξύ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου εἶνε μικρότερα τῆς διαφορᾶς μεταξύ τῶν δύο πρώτων καὶ τοῦ τρίτου, τοῦ ὁποίου ὁ ἀντιγραφεὺς ἐλευθεριώτερον μετέβαλε τὸ κείμενον. Ἐὰν ἔχη τις τὰ ἀνωτέρω ὑπ' ὄψιν, ὡς καὶ τὴν διαφορὰν τῆς γραφῆς, δύναται ν' ἀποφανθῆ μετὰ πολλῆς τῆς βεβαιότητος ὅτι τῶν ἀντιγράφων τούτων τὸ πρῶτον ἐγράφη

κατὰ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος, ἴσως ἂν εἶνε τὸ αὐτόγραφον τοῦ Στεφάνου Ξανθοπούλου. τὸ δεύτερον ἐγράφη κατὰ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος ἢ μᾶλλον τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, καὶ τὸ τρίτον κατὰ τὰ μέσα καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ἴσως δ' ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Λάμπρου, πάντως ὅμως εἰς μικρὰν ἡλικίαν, ἵνα ἢ γραφῇ τοῦ Λάμπρου, ἢ μεταγενέστερα. ἢ διὰ μεγάλων γραμμάτων γεγραμμένη, ὅθεν ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ ἡμετέρου ἀντιγράφου.

Περὶ τοῦ Στεφάνου τοῦ Ξανθοπούλου τὰς ἀκολουθοῦσας παρέχει ἡμῖν εἰδήσεις ὁ Λεων. Ζώης ἐν τῷ λεξικῷ αὐτοῦ.

«Ξανθοπούλου οἰκογένεια ἐκ τῶν εὐγενῶν τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν τῇ Χρυσοβίβλῳ (1572). Ξανθόπουλος Νικόλαος Συμβολαιογράφος Ζακύνθου ἀπὸ 29 Ἰανουαρίου 1722—20 Αὐγούστου 1728. Ξανθόπουλος Στέφανος ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τῆς 17^{ης} ἑκατονταετηρίδος καὶ φρονεύσας Σιγοῦρόν τινα ἐβλήθη εἰς τὰς φυλακὰς ἐνθα ἔγραψε διαφόρους στίχους ἀνεκδότους ἔτι» (Μοῦσαι 15 Ἰουνίου 1910).

Ἐκδίδω κατωτέρω τρία ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Ξανθοπούλου ὅπως οἱ ἀναγνώσται λάβωσιν ἰδέαν τινὰ τῆς ποιήσεως τοῦ Ξανθοπούλου, ἐκδίδω δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ τρίτου ἀντιγράφου τοῦ γενομένου πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Λάμπρου.

Κ. Ι. Δ.

Στεφάνου Ξανθοπούλου, Ζακυνθίου, Ποιήματα.

I

I

Ἐπὶ χάραμα γλυκειᾶς αὐγῆς,
Ἐπὶ ὄμορφον λιβαδάκι
Ἐπάνω εἰς ὑψηλὸν δένδρον
Ἐανοίγω ἵνα πουλάκι.

2

Σὲ κλοναράκι ἐκάθετο,
 Τὰ στήθη ἐπηπληοῦσε,
 Τὴν πρασινάδα ἐχαίρετο,
 Ἢ ἔγλωκοκυλαῖδοῦσε.

3

Ἐστάθηκα μὲ προσοχὴ
 Νάκούσω τὸ πουλάκι
 Τὶ ἔλεγε κυλαῖδιστὰ
 Ἐπάνω ἔς τὸ κλαδάκι.

4

Τότες ἐγρίκησα νὰ ἴῃ
 «Νέοι μου μὴν ἀργεῖτε,
 «Προχοῦ οἱ χρόνοι σας διαβοῦν,
 «Τὴ Νιότη σας χαρεῖτε.

5

«Προχοῦ ἀσπρίσουν τὰ μαλιὰ
 «Τῆς σγουροκεφαλῆς σας
 «Καὶ μετανῶστε τὸν καιρὸν
 «Π' ἐχίστε τῆς ζωῆς σας.

6

Λοιπὸν ! μὴ χάνης τὸν καιρὸν
 ὦ Νιότη εὐτυχισμένη !
 Ταῖς χάραις χαίρου τοῦ ἔρωτος
 Πρὶν μείνης μαρομένη !.

II

Σὲ δένδρου κλοναράκι
 Ἐνοιῶ νὰ πουλάκι

Π' ἐγλυκοκυλαϊδοῦσε
Τὸ τέρι τ' ἐκαλοῦσε.

Κ' εὐθὺς τ' ἀγαπητόν του
Γερᾶκι τ' ἀκριβόν του
Σικῶνεται πετώντας
Καὶ γλυκοκυλαϊδώντας.

Κοντὰ τ' εὐθὺς καθίζει,
Τὸ στῆθος πηπιλίζει,
Σ' τὸ τέρι του σημώνει,
Καὶ τὰ φτερὰ μαζώνει.

Χαρούμενα ἀρχίζουν
Φιλάκια νὰ χαρίζουν
'Στὸ στόμα 'να μὲ τ' ἄλλο
Μὲ πόθο τους μεγάλο.

Καὶ μὲ τὴ λαύρα ἐκείνη
Καὶ πόθου τους ὀδύνη,
'Αγκαλιαστὰ πετοῦσαν
Κ' ἐγλυκοκυλαϊδοῦσαν.

'Εγὼ τότε θεωρῶντας
Τ' ἀθῶα πουλιὰ πετώντας
'Ερῶάγισ' ἡ καρδιά μου
'Θυμῶντας τὴν Κυρά μου.

Καλότυχα πουλάκια
Ποῦ ζῆτε στὰ κλαδάκια
Μὲ πόθον ἐνωμένα
Καὶ εὐχαριστημένα.

Κ' ἐγώ! ὁ φλογισμένος
Καὶ καταπληγῶμένος
Νὰ ἤμ' ὀστερημένος
Καὶ ἀπομαχρυσμένος.

Ἄπο τὴν ποδητὴ μου
 Τὴ μόνη ἀπαντοχὴ μου
 Τὸ μόνο θησαυρὸ μου
 Τὸ τέρι τ' ἀκριβὸ μου.

Τύχη! νὰ μ' ἀξιώσης!
 Τὴν χάρι νὰ μοῦ δώσης
 Τοῦ ἑνὸς πουλιοῦ νὰ μοιάσω
 Τὸ τέρι ν' ἀγκαλιάσω!

III

Παραδειγματικὸν

Σὰν πεταλοῦδα ἔστην φωτιά
 Π' ἀναίσθητα γυρίζει
 Καὶ τὰ χρυσά της τὰ φτερά
 Μὲ ἀσπλαχνὰ μαυρίζει.

Κι' ὄσω μαυρίζει τὰ φτερά
 Καὶ τὸ κορμὶ πληγώνει
 Ἐὄσω αὐτὴ ἀστόχαστα
 εἰς τὴ φωτιὰ σιμώνει.

Καὶ κατακαίγει τὰ φτερά
 Τὸ σῶμά της μαυρίζει
 Πίπτει νεκρὴ κι' ἀναίσθητη
 δίχως νὰ τὸ γνωρίζῃ.

Ἔτσι κ' ἐγὼ ὁ δυστυχὴς
 Φλογίζω τὴν καρδιά μου -
 Ξετρέχοντας διὰ νὰ θωρῶ
 Τὰ μάτια τῆς Κυρᾶς μου.

Κι' ὄσω πληθὲν' ἡ φλόγα μου
 Τόσω σ' αὐτὴ σιμώνω
 Καὶ φθείρονται τὰ στήθη μου
 Ἄπ' τὸν πικρὸν μου πόνον.

Τῆς πεταλούδας 'νά μοιάζα
Είμουν 'ψχαριστημένος
εσύ νά γένης ἡ φωτιά
Κι' ἐγὼ ὁ φλογισμένος.

Καὶ νά τελειώσω διαμιάς
Τὴν ἄχαρον ζωὴ μου
Μαρὰ 'ποῦ ζῶ καὶ καίγεται
Καθημερινὰ ἡ ψυχὴ μου.

Νὰ 'μπῶ σὲ τάφον σκοτεινὸν
Νὰ πάψουν τὰ δεινά μου
Νὰ τελειωθοῦν τὰ βάσανα
Κ' οἱ πόνοι ἀπ' τὴν καρδιά μου.